

دانشکده هنر و معماری

گروه معماری

درجه کارشناسی ارشد معماری پایان نامه جهت دریافت

«طراحی منزلگاه سفر در کویر»

(اقامتگاه کویری در منطقه کلوت های شهداد کرمان)

استاد راهنما:

دکتر کاظم مندگاری

اساتید مشاور:

دکتر هادی ندیمی

دکتر حمید ندیمی

پژوهش و نگارش:

مریم کازرانی

مهر ۱۳۸۸

حمد و سپاس بی انتها

آفریدگار هستی بخش و

فرزانگی و عشق الهی را

که در فراز و فرود زندگی،

روشنگر راه هستی‌ام بوده.

با تشکر و سپاس صمیمانه از راهنمایی‌های گرانمایه و روشنگر استاد ارجمندم، آقای دکتر «کاظم ماندگاری» که در مدت دو سال از وجودشان بهره‌مند گشتم و همفکری، همدلی و هدایت ایشان، طی مسیر را بر من سهل نمود و ممکن ساخت.

با تشکر از مشاوره و راهنمایی‌های ارزشمند و بی دریغ اساتید گرانقدرم؛ دکتر «هادی ندیمی» و دکتر «حمید ندیمی»، که در طول دوره تحصیل و همچنین در مسیر این رساله در محضرشان بسیار آموختم.

با تشکر از همکاری:

مدیریت کاروانسرای زین‌الدین؛ یزد: آقای کامران امامی؛ اردیبهشت ۸۷

موسسه ایرانگردی پرشیا گشت؛ یزد: خانم میابی‌نژاد، اردیبهشت ۸۷

کویر نورد و راهنمای گردشگری؛ یزد: آقای آریایی نژاد، خرداد ۸۷

راهنما: خانم هستی صالحی، خرداد ۸۷

مدیریت اقامتگاه روستای گرمه در حاشیه کویر نمک: خانواده آل داوود، خرداد ۸۷

موسسه ایرانگردی پرواز گشت؛ اصفهان، مهر ۸۷

شرکت گردشگری راهیان کویر جندق و مدیریت اقامتگاه کویر مصر؛ روستای فرحزاد: خانواده

طباطبایی، مهر ۸۷

موسسه ایرانگردی آریان تور؛ تهران، مهر ۸۷

موسسه ایرانگردی آخشیگان؛ تهران: خانم امین، مهر ۸۷

موسسه طبیعت‌گردی طبیعت؛ تهران، مهر ۸۷

موسسه طبیعت‌گردی کویرهای ایران؛ تهران: آقای محسن ادیب، مهر ۸۷

موسسه ایرانگردی کلوت؛ تهران، مهر ۸۷

موسسه ایرانگردی کلوان؛ تهران، مهر ۸۷

موسسه ایرانگردی اکوتورایران؛ تهران: آقای منظر نژاد، مهر ۸۷

موسسه طبیعت‌گردی دالاهو؛ تهران: آقای کریم شادفر، مهر ۸۷

خبرنگار: آقای عباس تقی‌زاده، آبان ۸۷

مدیریت گردشگری میراث فرهنگی؛ کرمان: آقای لنگری زاده، آبان ۸۷

مسئول کمیته طبیعت‌گردی میراث فرهنگی؛ کرمان: آقای جهانشاهی، آبان ۸۷

کارشناس سرمایه‌گذاری کمیته طبیعت‌گردی؛ کرمان: خانم ایرانمنش، آبان ۸۷

نماینده میراث فرهنگی؛ شهرداد: آقای ابراهیمی، آبان ۸۷

بخشدار شهرداد: آقای مومنی، آبان ۸۷

مدیرت خانه شهر؛ شهداد: آقای رضا امینی نژاد، آبان ۸۷

مدیریت هتل داد؛ یزد: آقای خیابانی، آذر ۸۷

کویر نورد و راهنمای گردشگری؛ تهران: آقای الهامانی، فروردین ۸۸

دبیر کمیته گردشگری روستایی سازمان میراث فرهنگی؛ تهران: آقای دکتر نمازی، اردیبهشت ۸۸

چکیده:

اثر معماری در رابطه با محیط تحقق می‌یابد و محیط در ادراک معماری نقشی به‌سزا دارد. از سوی دیگر، هدف اصلی معماری، «هنر مکان» است، که در آن منطق طبیعت و منطق معماری در همزیستی به‌سر می‌برند. بنابراین، برای بازگشت از مسیری که به از دست رفتن مکان منجر گشته و دیدگاهی که طبیعت و چشم‌انداز و رابطه آن با مکان انسانی را آنگونه که شایسته است مورد پاسداشت قرار نمی‌دهد، بایستی روش‌های به‌کار گرفته شده در مسیر طراحی، مجدداً مورد تأمل قرار گیرد. اهمیت این امر زمانی بیشتر آشکار می‌گردد، که با چشم‌اندازهای طبیعی مواجه می‌شویم که دارای ویژگی‌های خاص و گاه شگفت‌آور می‌باشند.

از این‌رو، این رساله بر مبنای این پرسش اساسی شکل گرفته است که «در مسیر طراحی چه روش‌هایی را می‌توان به‌کار گرفت که معماری در زمینه چشم‌انداز طبیعت با محوریت حس مکان شکل گیرد؟» و در راستای پاسخ به این سؤال، با رویکردی پدیدارشناسانه و با به‌کارگیری مباحث پدیدارشناسی مکان به صورت عملی در مسیر طراحی، سعی در حفاظت از ارزش‌های مکانی چشم‌انداز دارد و شامل دو بخش می‌باشد.

در بخش نخست، ساختار مکان و حس‌مکان مورد کنکاش قرار گرفته و فهم پدیدارشناسانه چشم‌انداز به عنوان عاملی موثر در تعامل سکونت و طبیعت و در نتیجه ظهور حس‌مکان در اثر معماری، مورد توجه قرار می‌گیرد و در نهایت با بررسی آراء و تجربه طراحانانه برخی معماران و روش‌هایی که در جهت مکاشفه مکان در چشم‌انداز طبیعت به‌کار گرفته‌اند، راهکارهایی در این زمینه ارائه می‌گردد. در بخش دوم، طراحی مجموعه اقامتی در چشم‌انداز کویر لوت با نام «منزلگاه سفر در کویر» بر مبنای مطالعه پدیدارشناسانه چشم‌انداز به عنوان مکان طرح از سه وجه تاریخی-جغرافیایی، تجربه بازدیدکنندگان (کاربران احتمالی) و تجربه اول شخص (نگارنده) دنبال می‌شود و سعی شده راهکارهای پیشنهادی، مسیر طراحی را هدایت نماید.

در نتیجه، با توجه به تجربه طراحی که بر اساس مبانی مذکور صورت پذیرفت، راهکارهای به کار گرفته شده که شامل؛ مواجهه پدیدارشناسانه با «مکان طرح» از طریق مشاهده، اندیشیدن و توصیف، کشف ساختار و «روح مکان» چشم انداز از طریق «بودن آگاهانه»، تجسم مکان مورد نظر از طریق «درجای قرار دادن» خود در «مکان خیالی» و به کارگیری «لحظه‌های مهم مواجهه با مکان» و... می‌باشد، می‌تواند مسیر طراحی را در جهت ظهور ایده‌هایی هدایت نماید که قابلیت تبدیل شدن به ساختار یک مکان را داشته باشد. همچنین، این نوع مواجهه، علاوه بر چشم‌اندازهای طبیعی در محیط‌های ساخته شده نیز قابلیت تعمیم داشته و لازم است متناسب با آن، راهکارهایی جهت هدایت مسیر طراحی ارائه نمود. در نهایت، این پژوهش نشان می‌دهد حفاظت از محیط‌های ارزشمند تنها با راهکارهای سلبی امکان پذیر نیست و می‌توان از طریق روش‌های خلاق طراحی، مسیری ایجابی را در جهت حفظ ارزش‌ها به کار گرفت.

کلمات کلیدی: پدیدارشناسی مکان، حس مکان، چشم انداز، مکان طرح، کلوت شهداد،

اقامتگاه

فهرست تفصیلی مطالب

چکیده

فهرست

پیشگفتار..... ۱

مقدمه

۱- ضرورت موضوع..... ۳

۲- مسأله تحقیق..... ۷

۳- روش تحقیق..... ۱۰

۴- ساختار رساله..... ۱۲

بخش ۱: مکاشفه مکان در چشم‌انداز

فصل ۱: پدیدارشناسی مکان..... ۱۵

مقدمه

۱-۱ پدیدارشناسی..... ۱۶

۱-۱-۱ جایگاه پدیده‌شناسی..... ۱۷

۱-۱-۲ پدیده‌شناسی و مقوله عینیت-ذهنیت..... ۱۸

۱-۱-۳ پدیدارشناسی رهیافتی به سوی «زیست جهان»..... ۲۰

۱-۱-۴ «هستی - در - جهان»..... ۲۱

۵-۱-۱ روش‌های پدیدارشناسی محیطی ۲۳

۲-۱ فهم پدیدارشناسانه مکان ۲۸

۱-۲-۱ پدیده مکان ۲۸

۲-۲-۱ ساختار مکان ۳۰

۱-۲-۲-۱ مفهوم فضا

۲-۲-۲-۱ کاراکتر مکان

جمع بندی ۴۲

فصل ۲: حس مکان ۴۴

مقدمه

۱-۲ حس مکان و عوامل شکل دهنده آن ۴۵

۱-۱-۲ تعاریف «حس مکان» در حوزه روانشناسی محیط ۴۶

۲-۱-۲ تعاریف «حس مکان» در حوزه پدیدارشناسی ۴۸

۲-۲ هویت مکان ۵۰

۱-۲-۲ «هویت مکان» در دیدگاه روانشناسی محیط ۵۰

۲-۲-۲ «هویت مکان» در دیدگاه پدیدارشناسی ۵۱

۳-۲ تعلق مکان ۵۴

۱-۳-۲ «تعلق مکان» در دیدگاه روانشناختی ۵۴

۲-۳-۲ «تعلق مکان» در دیدگاه پدیدارشناختی ۵۵

جمع بندی ۵۷

فصل ۳: آفرینش «حس مکان» در چشم انداز طبیعت..... ۶۰

مقدمه

۳-۱-۱ فهم پدیدارشناسانه چشم انداز..... ۶۱

۳-۱-۱-۱ پدیده چشم انداز..... ۶۱

۳-۱-۲ مثلث تجربه محیطی چشم انداز..... ۶۳

۳-۱-۳ ساختار دیداری چشم انداز..... ۶۴

۳-۱-۴ ساختار غیر دیداری چشم انداز..... ۶۶

۳-۱-۵ حس مکان در چشم انداز..... ۶۸

۳-۲ آفرینش حس مکان..... ۷۱

۳-۲-۱ «حس مکان» در روند طراحی..... ۷۱

۳-۲-۲ مطالعه چند تجربه طراحی..... ۷۶

۳-۲-۲-۱ معماری کریستوفر آنستوز : ساختن یک خانه رویایی

۳-۲-۲-۲ معماری ریک جوی: اقامتگاه کویری

۳-۲-۲-۳ معماری هالپرین: چشم انداز سی رنج

جمع بندی..... ۸۴

بخش ۲: «منزلگاه سفر در کویر»؛ مکاشفه‌ای در چشم انداز کویر لوت

فصل ۴: «مکان طرح»..... ۸۹

مقدمه

۴-۱ مطالعه «مکان طرح»؛ بررسی جغرافیایی - تاریخی..... ۹۲

۴-۱-۱ اوضاع طبیعی دشت لوت..... ۹۳

- ۹۶-۱-۴ شهداد و جغرافیای دشت لوت مرکزی.....
- ۹۸-۱-۴ وضعیت آب و خاک.....
- ۱۰۰-۱-۴ وضعیت سکونت.....
- ۱۰۲-۱-۴ شرایط آب و هوایی.....
- ۱۰۷-۱-۴ جاذبه‌های کویر و منطقه کلوت‌ها.....

- ۱۰۹-۲-۴ مطالعه « مکان طرح »؛ تجربه بازدیدکنندگان.....
- ۱۱۰-۱-۲-۴ تجربه گردشگران.....
- ۱۱۱-۲-۲-۴ تجربه دانشجویان معماری.....

- ۱۱۶-۳-۴ مطالعه « مکان طرح »؛ تجربه اول شخص.....
- ۱۱۶-۱-۳-۴ مکان یابی.....
- ۱۲۰-۲-۳-۴ تجربه « مکان طرح ».....
- ۱۲۱-۳-۳-۴ برداشت « مکان طرح ».....
- ۱۲۵-۴-۳-۴ توصیف تحلیلی « مکان طرح ».....
- ۱۲۹-جمع بندی.....

فصل ۵ : برنامه طرح..... ۱۳۴

مقدمه

- ۱۳۵-۱-۵ برنامه محتوایی.....
- ۱۳۶-۱-۱-۵ شناسایی استفاده‌کنندگان.....
- ۱۳۹-۲-۱-۵ سطح کیفی طرح.....
- ۱۴۰-۳-۱-۵ امکانات رفاهی طرح.....

۱۴۲.....۴-۱-۵ فعالیت های عمومی طرح

۱۴۳.....۵-۱-۵ بررسی عرضه و تقاضا

۱۴۵.....۶-۱-۵ برنامه بهره برداری طرح در ایام سال و شبانه روز

۱۴۶.....۷-۱-۵ معرفی طرح براساس برنامه محتوایی

۱۴۱.....۲-۵ برنامه کالبدی

۱۴۱.....۱-۲-۵ اتاق های خواب

۱۵۰.....۲-۲-۵ فضاهای عمومی

۱۵۳.....۳-۲-۵ فضاهای اداری

۱۵۳.....۴-۲-۵ فضاهای خدماتی پشتیبانی

۱۵۵.....جمع بندی

۱۶۴.....فصل ۶: معرفی طرح

۱۶۵.....۱-۶ فرآیند ظهور « طرح مایه »

۱۶۶.....۱-۱-۶ مرحله ۱؛ رویکرد کالبد محور

۱۶۸.....۲-۱-۶ مرحله ۲؛ رویکرد مخاطب محور

۱۷۱.....۳-۱-۶ مرحله ۳؛ رویکرد معنا محور

۱۸۲.....۴-۱-۶ پروسه طراحی فضاهای داخلی

۱۸۵.....۳-۶ روش ساخت متناسب با مکان طرح

۱۸۵.....۱-۳-۶ خصوصیات ویژه خشت

۱۸۶.....۲-۳-۶ روش ساخت در بناهای خشتی

۱-۲-۳-۶ ارتفاع دیوار چینی

۲-۲-۳-۶ بنایی قوس خشتی

۳-۲-۳-۶ عناصر انتقال در تاقهای گنبدی خشتی

۴-۲-۳-۶ دیوار چینهای گلی

۳-۶ راهکارهای سرمایشی متناسب با مکان طرح..... ۱۹۰

۱-۳-۶ جهت گیری بنا..... ۱۹۱

۲-۳-۶ کارایی سرمایشی در عناصر معماری..... ۱۹۳

۱-۲-۳-۶ کارایی سرمایشی بادگیر

۲-۲-۳-۶ کارایی سرمایش تبخیری

۳-۲-۳-۶ کارایی سرمایشی روزنه ها

۳-۳-۶ کارایی سرمایشی در روش ساخت..... ۱۹۵

۱-۳-۳-۶ کارایی سرمایشی عمق زمین

۲-۳-۳-۶ کارایی سرمایشی سقف های گنبدی

۳-۳-۳-۶ کارایی سرمایشی دیوارها؛ با مصالح خشتی

۵-۶ مدارک طرح..... ۱۹۹

موخره..... ۲۰۶

پیوستها..... ۲۰۸

۱- تصویر پرسشنامه توزیع شده میان گردشگران؛ پرسشنامه شماره ۱ ۲۰۹

۲- تصویر پرسشنامه توزیع شده میان میهمانان اقامتگاهی در کویر مصر

؛ پرسشنامه شماره ۲ ۲۱۲

۳- تصویر پرسشنامه توزیع شده میان دانشجویان معماری؛ پرسشنامه شماره ۳ ۲۱۴

۴- جدول تحلیل چشم انداز کلوت بر مبنای تجربه دانشجویان معماری ۲۱۷

منابع و ماخذ فارسی ۲۲۱

منابع و ماخذ لاتین ۲۲۵

فهرست اشکال

فصل ۱

۱-۱ سامانه فضایی شامل نظامی بر اساس الگوی اتصال، انتقال و وصول

فصل ۲

۱-۲ مدل حس مکان جان پانتر

فصل ۳

۱-۳ مثلث تجربه محیطی

۲-۳ دامنه دسترسی حواس

۳-۳ کوه «معبد سینسواوا»

۴-۳ خانه رویایی

۵-۳ خانه کوه‌های تاکسون

۶-۳ پروسه طراحی محله سی رنج

فصل ۴

۱-۴ موقعیت جغرافیایی و اوضاع طبیعی منطقه کلوت

۲-۴ حدود منطقه بدون حیات در دشت لوت

۳-۴ موقعیت جغرافیایی شهداد

۴-۴ تصویر هوایی جاده شهداد-بیرجند و قلعه‌های تاریخی شهداد

۵-۴ حوض نادر

۶-۴ وضعیت مسکن در روستای شفیع‌آباد

- ۷-۴ خانه‌هایی در علی‌آباد و بروات
- ۱۰-۴ دست نگاره‌های چشم انداز کلوت‌ها شماره ۱
- ۱۱-۴ دست نگاره‌های چشم انداز کلوت‌ها شماره ۲
- ۱۲-۴ بررسی دست نگاره‌ها؛ شماره ۱
- ۱۳-۴ بررسی دست نگاره‌ها؛ شماره ۲
- ۱۴-۴ بررسی دست نگاره‌ها؛ شماره ۳
- ۱۵-۴ بررسی دست نگاره‌ها؛ شماره ۴
- ۱۶-۴ بررسی دست نگاره‌ها؛ شماره ۵
- ۱۷-۴ موقعیت «مکان طرح» در منطقه کلوت
- ۱۸-۴ گزینه‌های «مکان طرح»
- ۱۹-۴ حضور بازدیدکنندگان در اطراف «مکان طرح»
- ۲۰-۴ تغییرات آسمان در مدت ۴۱ دقیقه در اوایل صبح
- ۲۱-۴ گذر زمان در لحظه غروب؛ تغییر آسمان و زمین
- ۲۲-۴ مسیر ۱؛ جاده خاکی ماشین‌رو
- ۲۳-۴ مسیرهای منتهی به مکان طرح
- ۲۴-۴ تحلیل چشم انداز «مکان طرح» بر اساس تصویر توپوگرافیک
- ۲۵-۴ چشم انداز «رشته کلوت ۱» از سمت جنوب غربی
- ۲۶-۴ چشم انداز «رشته کلوت ۱» از سمت شمال غرب
- ۲۷-۴ چشم انداز «رشته کلوت ۱» از سمت جنوب شرق
- ۲۸-۴ چشم انداز «رشته کلوت ۱» از سمت شرق
- ۲۹-۴ چشم انداز «کلوت ۲» از سمت شرق
- ۳۰-۴ چشم انداز «رشته کلوت ۳» از دیدهای مختلف
- ۳۱-۴ چشم انداز هدف

۳۲-۴ مراحل متوالی رسیدن به چشم انداز هدف

۳۳-۴ چشم انداز کلوت شمالی دید از شمال شرق

۳۴-۴ چشم انداز کلوت شمالی دید از جنوب

۳۵-۴ چشم انداز کلوت شمالی دید از جنوب شرق

۳۶-۴ چشم انداز کلوت شمالی، مرکزی و جنوبی دید از غرب

۳۷-۴ کلوت جنوبی قابی برای کلوت شمالی و کلوت مرکزی؛ سمت راست

۳۸-۴ چشم انداز آسمان در قابی از کلوت‌های مرکزی و جنوبی

۳۹-۴ نیم‌رخ عرضی محدوده «مکان طرح»

۴۰-۴ دست نگاره‌های تحلیل «مکان طرح»

فصل ۵

شکل ۵-۱ برپایی آتش و مراسم جشن سده در کویر

فصل ۶

۱-۶ ماکت توپوگرافیک «مکان طرح»

۲-۶ مرحله ۱ ظهور طرح مایه؛ ظهور محورهای زمینی و آسمانی

۳-۶ سهم آسمان در ایجاد «حس مکان»

۴-۶ مرحله ۱ ظهور طرح مایه: بازتاب ماهیت رازگونه و خوفناک «مکان طرح»

A bed for Jean Luc Nancy ۵-۶

۶-۶ یک شب اقامت درون کلوت

۷-۶ بازتاب مکان طرح از لحاظ فرمال: ایده کشتی به گل نشسته

۸-۶ فرشته نگهبان خورشید

۹-۶ حداکثر زاویه غروب در فصول مختلف در «مکان طرح»

- ۱۰-۶ محور شکل دهنده طرح مایه
- ۱۱-۶ فرم و تناسبات موضع شناختی زمین در مکان طرح
- ۱۲-۶ مرحله ۳، اسکیس (طرح) ۱
- ۱۳-۶ مرحله ۳، اسکیس (طرح) ۲
- ۱۴-۶ محورهای زمینی و آسمانی «مکان طرح»
- ۱۵-۶ مرحله ۳، طرح ۳
- ۱۶-۶ واحدهای اقامتی چهارگانه
- ۱۷-۶ طرح اولیه از اولین لحظه مواجهه با مکان
- ۱۸-۶ تأثیر محورهای «مکان طرح» بر ساختار طرح
- ۱۹-۶ نحوه شکل گیری طرح ۴ در مرحله ۳
- ۲۰-۶ ماکت اسکیس ۴ و مکان طرح
- ۲۱-۶ ماکت‌های روند طراحی؛ مرحله ۳
- ۲۲-۶ پروسه طراحی فضاهای داخلی واحدهای اقامتی
- ۲۳-۶ پروسه طراحی فضاهای عمومی
- ۲۴-۶ مرحله نهایی تکمیل طرح
- ۲۵-۶ خشت‌های تهیه شده از خاک منطقه کلوت
- ۲۶-۶ اجرای پوشش طاق گهواره‌ای
- ۲۷-۶ گنبد بر روی فیل گوش‌ها
- ۲۸-۶ گنبد روی آویزه
- ۲۹-۶ تاق باقوس کاسه‌ای
- ۳۰-۶ دیوار چینه گلی
- ۳۲-۶ تأثیر هندسه خورشیدی برج‌ت گبری بنا در مکان طرح
- ۳۳-۶ مقطع بادگیر

۳۴-۶ سرمایه‌ش تبخیری توسط کوزه سفالین

۳۵-۶ روزنه در منطق کویری

۳۶-۶ رستوران زیرزمینی در ۲۰ کیلومتری منطقه کلوت

۳۷-۶ کاربرد سقف‌های گنبدی در منطق کویری بندرآباد، عقدا و اردستان

فهرست جداول

فصل ۴

جدول ۴-۱: درجه حرارت ایستگاه هواشناسی شهداد در ماههای سال بر حسب درجه سانتیگراد از سال ۸۳-۸۶

جدول ۴-۲: درصد رطوبت نسبی ایستگاه هواشناسی شهداد در ماههای سال از سال ۸۳-۸۶

جدول ۴-۳: سرعت باد کویر شهداد از سال ۸۳-۸۶

فصل ۵

جدول ۵-۱: بررسی انگیزه‌های سفرگردشگران کویر لوت

جدول ۵-۲: وضعیت سنی و جنسی گردشگران کویر لوت بر اساس مطالعه میدانی

منزلگاه سفر در کویر

جدول ۳-۵ پیش بینی میزان هزینه مالی از جانب گردشگران جهت اسکان در منطقه کلوت

جدول ۴-۵ پیش بینی تعداد روزهای اقامت از جانب گردشگران در منطقه کلوت در صورت وجود مکان مناسب

جدول ۵-۵ فعالیت های گردشگران بر اساس میزان علاقه مندی

جدول ۶-۵ تقاضای برای اتاق خوابهای یک هتل در منطقه مصربر حسب سال

جدول ۷-۵ ابعاد اتاقهای خواب

جدول ۸-۵ انواع مختلف سویتها

جدول ۹-۵ ابعاد فضاهای عمومی در هتل تفریحی

جدول ۱۰-۵ تعداد جایگاه توقف مورد نیاز برای هتل تفریحی به ازاء اتاق

جدول ۱۱-۵ برنامه فیزیکی طرح

پیشگفتار

به نام نقش بند صفحه‌ی خاک

عذار افروز مهرویان افلاک

حضور و سکونت در مناطق مختلف، در طی سال‌های تحصیل معماری و سکونت در شهر اصفهان، باعث شد با فضاهایی مواجه شوم که در آن‌ها عمیقاً احساس آرامش می‌کردم، فضاهایی که بر خلاف معماری شهری سده اخیر، صمیمانه و قابل لمس بودند. لحظات حضور در آن مکان‌ها آن چنان در خاطر حک شده که غبار زمان محوشان نمی‌کند. این مکان‌ها، فراتر از چشمانم، و فراتر از کالبد جسمانیم و فراتر از ذهنم، گویی روحم را مخاطب قرار می‌دادند. بودن آنجا، حسی لطیف و لذت بخش بود. حسی که در فضاهای پرازدهام شهری، در میان هیاهوهای روزمره زندگی ماشینی گم می‌شد. در جستجوی ردپاهایی مشترک در این مکان‌ها، با نظرات کریستوفر الکساندر آشنا شدم. او این ردپاها را «کیفیت بی‌نام» نامیده بود و در جستجوی روشی بود برای ایجاد چنین کیفیتی در آثار معماری. دیدگاه الکساندر در مواجهه با مسأله طراحی معماری، حتی زمانی که برای چندمین بار مطالعه‌اش می‌کردم، مرا شگفت‌زده می‌کرد. نگاهی ساده و صادقانه و در عین حال ژرف و عمیق، خالق زندگی بودند که الکساندر در مکان به دنبال آن بود.

اما رساله حاضر، زمانی آغاز شد که دو سفر را هم زمان با هم آغاز نمودم؛ سفری عینی و سفری ذهنی. در سفر ذهنی و یا بهتر بگویم مکالمه‌ای که ذهن مرا هر لحظه به خود فرا می‌خواند؛ این سوال مطرح می‌شد که چگونه باید آغاز کرد، چگونه باید نگاه کرد و چگونه باید پیمود تا در نهایت نتیجه طراحی، ایجاد آن احساس آرامش لذت بخش و شگفت‌آور باشد. در طول این سفر با دیدگاه‌ها و نظرات مختلف در این زمینه آشنا شدم همچنان که خود تجربه کردم. هر چند هنوز این سفر پایان نیافته و کنکاش ذهنی من ادامه دارد ولی فاصله‌ای طی شده به اندازه تجربه یک گام به جلو.

اما سفر واقعی، با حرکت به سمت کرمان آغاز شد. حرکت به سمت کویر لوت، و در این میان، یک اتفاق، مرا به سمت سرزمین کلوت هدایت نمود. زمانی که اولین بار با صحنه کلوت مواجه شدم، گویی به یک مرز پای گذاشته‌ام؛ مرزی میان کره خاکی و فرا سوی آن. آنجا چیزی احساس می‌کردم، که شاید جایی دیگر مجال تجربه آن نباشد. اینجا نیز همان کیفیت بی نام به صورتی کاملاً متفاوت احساس می‌شد. اینجا نیز یک مکان بود. یک مکان طبیعی با ویژگی‌هایی خاص. آنچیزی که فهمیدم این بود؛ در حقیقت این کیفیت خاص که الکساندر آن را کیفیت بی نام نامیده، در اصل متعلق به طبیعت است. اصل آن در طبیعت است و اگر مکان‌های ساخته شده رنگی از این کیفیت